

BLEKKA mot kulturpolitisk **DØDSDANS**

Aksjonsgruppa for fri dansekunst
Eidsvolls plass
12. november 2019

BLEKKA er utgitt av Aksjonsgruppa for fri dansekunst,
Norske Dansekunstnere & Danseinformasjonen

Design av Danseinformasjonen ved
Sigrun Drivdal Johnsen

Oslo,
februar 2020

BLEKKA mot kulturpolitisk
DØDSDANS

AKSJONSGRUPPA for fri
DANSEKUNST

Aksjonsgruppa for fri dansekunst (Aksjonsgruppa) oppsto fra et behov for å løfte opp stemmen til frie dansekunstnere. I diskusjoner som omhandlet vår fremtid var det hovedsakelig tunge institusjoner som tok ordet på nett og i forsamlinger, og dette ønsket vi å gjøre noe med.

Gruppa skal fungere som et talerør for det frie dansekunstheltet, spesielt når feltet står under press. Vi samarbeider tett med NoDa og søker medhold hos andre mer eller mindre organiserte initiativer, men det er viktig for oss å forholde oss uavhengige fra etablerte institusjoner med mandater og føringer av byråkratisk og politisk slag.

Gruppa tilhører alle og ingen, og hvem som helst kan engasjere seg. Det er ingen organisert virksomhet og ingen verv, kun møter, handlinger og aktivisme, og ansvaret tilfaller den eller de som melder seg. Det er Mina Weider, Geir Hytten, Ulf Nilseng og Jens Martin Arvesen som for tiden holder i Aksjonsgruppa.

Aksjonsgruppa publiserte et opprop 24. oktober 2019 med navn *Opprop mot kulturpolitisk dødsdans* som fikk 635 signeringer, og tirsdag 12. november arrangerte vi en demonstrasjon på Eidsvolls plass med navn *Demonstrasjon mot kulturpolitisk dødsdans*. Her ble det holdt appeller, og vi overrakte oppropet med signeringer til Familie- og kulturkomiteen ved Freddy André Øvstegård (SV).

Freddy André Øvstegård
(SV) om situasjonen for
den frie dansekunsten:

”En varsla tragedie som vi må rette opp i!”

Denne blekka er ment som en oversikt over arbeidet vårt så langt, og den inneholder oppropet og de ulike appellene fra demonstrasjonen. Blekka blir sendt til politikere og Kulturrådet, legges rundt på scener i Oslo og sendes ut til de regionale kompetansesentrene for dans. Del den gjerne med en venn etter at du har lest den.

Vi i Aksjonsgruppa vurderer nå hvordan vi mest hensiktsmessig skal organisere oss videre. Men, det som er sikkert er at vi skal fortsette å slamre med kjeler for å bli hørt. De strukturelle og finansielle rammene til frie dansekunstnere må i fokus. Det er på høy tid.

Aksjonsgruppa

februar 2020

DEMONSTRASJONEN BLE STØTTET AV:

Norske Dansekunstnere I Danseinformasjonen I Danse- og teatersentrum Skuespiller- og danseralliansen I Dansens Hus I Dans i Trøndelag Kortreist Dansefestival I Bærum Kulturhus I Dansefestival Barents CODA Oslo International Dance Festival I Ravnedans I Proda - Profesjonell Dansetrening I Sånafest I Dansekunst i Stavangerregionen Nagelhus Schia Productions I RAS - Regional Arena for Samtidsdans Dansearena nord I Rom for Dans I Høgskolen for Dansekunst I Black Box Teater I Scenekunst Sør I Nasjonalballetten.

APPELLER appeller **APPELLER**

ULF NILSENG

*på vegne av Aksjonsgruppa for fri
dansekunst*

KRISTINE KARÅLA ØREN

forbundsleder Norske Dansekunstnere

INGELEIV BERSTAD

koreograf & dansekunstner

SIGRID ØVREÅS SVENDAL

daglig leder Danseinformasjonen

MINA WEIDER

*på vegne av Aksjonsgruppa for fri
dansekunst*

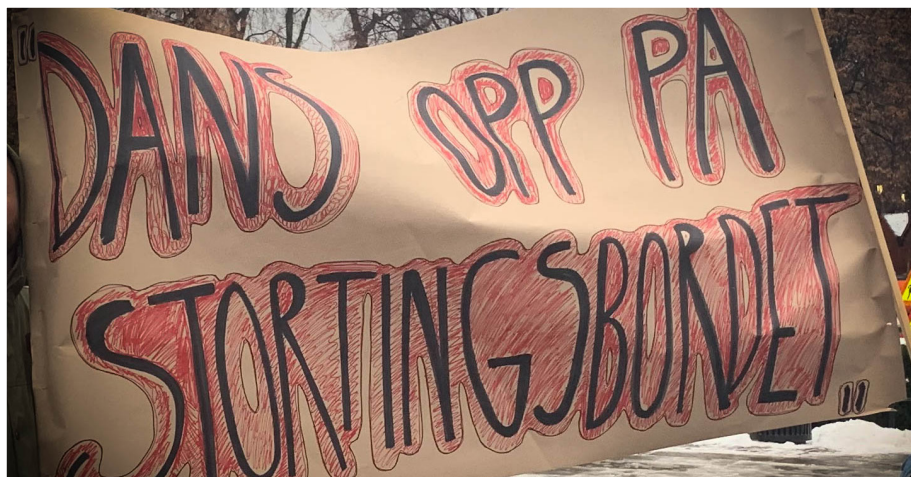

Foto: Aksjonsgruppa for fri dansekunst

Appell av:

ULF NILSENG

*på vegne av Aksjonsgruppa for fri
dansekunst*

Ulf Nilseng er utdannet dansekunstner ved Statens balletthøgskole (nå Kunsthøgskolen i Oslo) i 1995, har arbeidet i det frie dansefeltet i en årrekke og turnert i inn- og utland. Dannet kompaniet TOYBOYS i 2002, som senere ble kompaniet ULF. Arbeider med queer scenekunst og viser forestillinger med temaer som kjønn og identitet. ULF har vist de fleste av sine arbeider på Dansens Hus i Oslo.

OPPROP mot kulturpolitisk **DØDSDANS**

Vi vil se en helhetlig kulturpolitikk for det frie dansefeltet nå!

Vi må sørge for levedyktige og langsiktige strategier for etablerte kunstnerskap, slik at vi kan ivareta bredden i dansefeltet i Norge.

Vi krever en slutt på at utvalgene i Kulturrådet tvinges til å velge mellom å støtte driften til etablerte kunstnerskap eller å slippe til yngre kunstnerskap som trenger ressurser for å vokse til sitt fulle potensiale. Endringene som har skjedd i Kulturrådets retningslinjer er ikke alene en god nok løsning for å ivareta feltet som helhet.

Hvor er ordningene som ivaretar de dansekunstnerne som har skapt kunst gjennom livslange kunstnerskap? Hvor er ordningene som ivaretar de etablerte kompaniene som gjennom lang tids investering har oppnådd et høyt profesjonelt nivå, internasjonal anerkjennelse og som fortsatt etterspørres av sitt publikum?

IKKE FUCK MED
DANSE -
DINOSAURENE!

Vi krever at Kulturdepartementet, Norsk Kulturråd, Norske Dansekunstnere, dansekunstnerne i det frie feltet, og (det fåtallet vi har av) institusjoner for dans i Norge står sammen i kampen for å bedre vilkårene for det frie feltet.

En helhetlig kulturpolitikk på dansefeltet innebærer å finne friske midler og nye løsninger for de etablerte kunstnerskapene, uten at det går på bekostning av unge kunstnerskap i sterk utvikling.

Ulf Nilseng på vegne av Aksjonsgruppa for fri dansekunst.

Eidsvoll's Plass, 12. november 2019

Appell av:

KRISTINE KARÅLA ØREN
forbundsleder Norske Dansekunstnere

Kristine Karåla Øren er en pratmaker, yogi og rabagast. Siden endt utdannelse ved Statens balletthøgskole i 1993 har hun virket som dansekunstner i det frie, prosjektbaserte dansekunstheltet, både nasjonalt og internasjonalt. Hun har en variert og langstrakt kunstnerisk arbeidserfaring som skapende og utøvende danser og koreograf, prosjektleder og initiativtaker, fasilitator og veileder og deltaker i egne og andres kollektive prosesser. Kristine Karåla ble valgt til forbundsleder for Norske Dansekunstnere april 2018.

I DAG handler det om **DANSEKUNSTEN**

I dag omhandler det alle oss som utøver, skaper og underviser i kunstformen dans.

I dag handler det om oss du treffer gjennom forestillinger for mennesker i alle aldre, fra spebarnet til de aller eldste av oss, på barnedans i regi av de private danskolene eller den offentlige kulturskolen. Du ser oss på TV, i musikkvideoer, i filmer, i data-spill, på DKS-forstillinger ved de offentlige skolene, du ser oss ved de offentlige finansierte teaterinstitusjonene, de private teatrene og du ser oss ved de programmerende teatrene. Vi tar del i lokale historiske spel, på dansefestivaler, vi er de regionale kompetansesentrene for dans, du treffer oss med spaserstokken, gjennom danseterapi, ved ungdomsklubber, i barnehager, i den videregående skolen, ved høyere kunstutdannelse, på bibliotekene, i gallerier, i styrer, utvalg og råd, og du ser oss i naturen.

Så i dag handler det også om alle som møter oss der vi er – og vi er der folk er. Vi er dansere, koreografer og pedagoger. Vi utøver, vi skaper og vi underviser.

Økonomisk nødvendighet gjør at vi gjerne er, eller vi gjør, alt dette på en og samme tid, sammenflettet og i gjensidige avhengighetsforhold. Vi drifter egne kunstneriske næringer, forvalter eget kunstnerskap, vi går inn og ut av forskjellige profesjoner og vi går inn og ut av forskjellige inntektsforhold.

Dette komplekse vekselvirket er ikke bare utfordrende for de av oss med mindre logistiske og administrative egenskaper. Det ekskluderer i stor grad de mer tradisjonelle rammevilkårene i arbeidslivet, der du har en arbeidsgiver som tilrettelegger for at arbeid skal gjennomføres av arbeidstakere under ordnende forhold, hvor sosiale rettigheter og forutsigbarhet i arbeidsmengde og lønn ivaretas.

Fraværet av trygge og forutsigbare arbeidsvilkår gjør oss sårbare, sårbare for hverandre, sårbare i møte maktstrukturer, sårbare for trakassering, sårbare for mangelfull inkludering, sårbare for ensomhet, sårbare for ikke å kunne skape den livssituasjon vi ønsker, som kjøp av

bolig og det å få barn. Sårbarhet i møte med eksistensielle valg grunnet utrygge arbeidsvilkår er uakseptabelt.

I dag handler om denne sårbarheten. En sårbarhet som jeg mener dansekunsten og dens kunstnere er spesielt utsatt for – og i høst ble vi igjen sterkt minnet på dette. Fravær av etablerte strukturer og institusjoner som hegner om dansekunstens eksistens og legitimitet gjennom forutsigbare og langsiktige produksjons- og arbeidsvilkår, er åpenbart. Vi har kun Den Norske Opera & Ballett, Carte Blanche og Nagelhus/Schia Produksjoner som produserer og viser dansekunst med investeringer forvaltet utenfor Kulturfondet.

Vi opplever en forvaltningsbrist i disse dager, hvor investeringer gjort via kulturfondet på nærmere 100 millioner i dag står i fare for å gå tapt. Hvordan sikre de kunstnerne og den danse- og teaterkunsten, den scenekunsten, som gjennom kulturpolitisk vilje og gjentagende fagfelleevaluering år etter år, fagutvalg etter fagutvalg, har opplevd investeringsvilje.

Vi må muliggjøre et *helt livsløp* som danskekunstner i hele landet, hvor akseptable leve- og rammevilkår for kunstnere og dansekunsten er et absolutt premiss.

Dagens strukturelle utfordringer resulterer i skadelige og absurde betingelser, de leder til sårbarhet, de utfordrer rekrutteringen og de virkeliggjør dette faktum: Dansekunsten marginaliseres.

I dag handler det om dette, og at dette ikke lenger er greit. Nok er nok. I solidaritet til hverandre, sammen og samlet møtes vi i dag. Vi møtes for dansen. Så hva er dans?

Kort fortalt: Dans er et fysisk uttrykk gjennom bevegelser og handlinger som uttrykker rytme, følelser, idéer, bilder og situasjoner. Ingen oppfant dansen. Den ligger dypt i hjertet til enhver kultur gjennom historien. Dans kan beskrives som en del av pulsen til menneskeheten, den omfavner utallige sjangre, stiler, tradisjoner og er i stadig utvikling. Dens rolle strekker seg fra det terapeutiske til det hellige, og dans fungerer særs godt også i sosiale settinger. Vi mennesker møtes gjennom dans. Møter vi gjør med oss selv, men også møter vi gjør med hverandre. Den utveksling som skjer i slike møter er uvurderlig. Viktige menneskelige kvaliteter

som aksept, toleranse, empati, selvfølelse, selvkontroll, selvinnsikt og mestringsglede utvikles. Gjennom dans oppleves tilhørighet i relasjon til egen og andres kropp, og den frihet kreativ lek og samspill legger opp til styrker hele mennesket. Og sist men absolutt ikke minst: Ved å danse sammen styrkes og utvikles evnene for samarbeid og samhold.

Så kjære alle! Kulturpolitisk dødsdans gir resonans i mitt blod, i mitt dansende boblende blod!

Jeg begynte å danse ballett som treåring, og allerede som syv- eller åtteåring lærte jeg min første dødsdans: Tarantellaen, en dans hentet fra den Napolitanske folkedansen inn i balletten, hektiske rytmer og et forrykende tempo utfordrer danseren og styrker hens retningssans og behovet for presis plassering av føttene. En må virkelig vite hva en kaster seg ut i når tarantellaen snurrer deg så kraftig rundt at det å falle og bryte sammen kan bli en naturlig konsekvens.

Denne dansen beskrives som å bli bitt av en edderkopp! Giften leder til et kraftig bevegelsesbehov, en sterk og risikabel trang til bevegelse for både å døyve smerten giften kommer med, men også behovet for å få giften ut av kroppen.

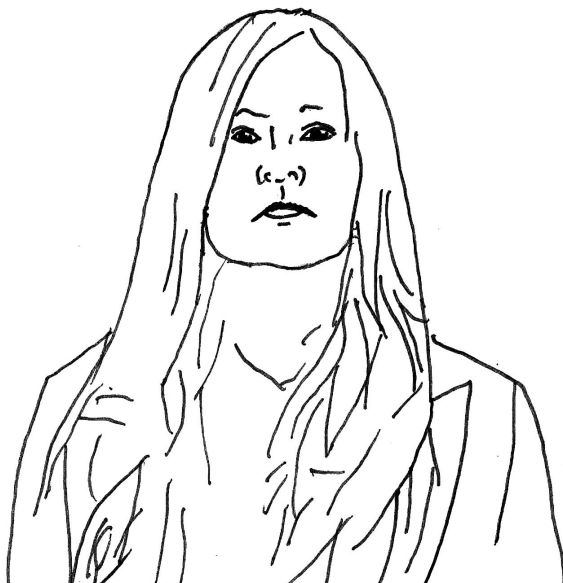
Trantellaen har vært avgjørende for meg tidligere, jeg danset denne dansen ved opptaksprøven til Balletthøgskolen som 16-åring. Jeg kom inn!

Og derfor står jeg her i dag, midt i vår tids dødsdans, og det som kommer til meg mens vi spinner rundt på grensen til å falle om er:

Den kulturpolitiske dødsdans som nå er gitt oss – la oss møte den med de egenskapene dansen utvikler, eller gir oss av kvaliteter. La vår kreative kraft, vår evne til samarbeid, vår utholdenhet, vår kunnskap og kompetanse lede vei mot en ny fremtid, en sikrere fremtid hvor forsvarlige premisser stimulerer til et kreativt mangfold i og med dansekunsten.

Kristine Karåla Øren

Eidsvolls Plass, 12. november 2019

Appell av:

INGELEIV BERSTAD
koreograf & dansekunstner

Ingeleiv Berstad er en norsk koreograf og danser med en master i koreografi fra Kunsthøgskolen i Oslo. Hun skaper arbeider både for scenerommet og i møte med andre rom og landskap. Hun samarbeider med en rekke scenekunstnere i ulike konstellasjoner som sammen initierer, driver, og utvikler kunstprosjekter. Gjennom Bananaz har denne arbeidsformen funnet en struktur og mottar kunstnerskapstøtte fra Kulturrådet fra 2020. Bananaz er initiert og drevet av Ingeleiv Berstad, Kristin Ryg Helgebostad, Tormod Carlsen og Kristin Skiftun.

NÅ KREVER vi at dere LYTTER!

Vi trenger flere strukturer for finansiering av kunstproduksjon. Vi trenger en politikk som sikrer kunstneres lønn og rettigheter gjennom hele livsløp! Man kan ikke bare støtte kunst eller bare kunstnere. Vi må kunne holde flere tanker i hodet samtidig. Det handler om en kollektiv anerkjennelse av behovet for at kunstnere kan utvikle kunsten sin på ulike måter og under ulike forutsetninger. Det krever en helhetlig og dynamisk tenkning som ser hele feltet. Som både ser behovet for strukturell trygghet og langsiktighet, og behovet for nyskapning, nye stemmer og rekruttering til feltet. Vi krever en helhetlig tenkning om dansekunstens forutsetninger og dansekunstnernes arbeidsvilkår!

Vi aksepterer ingen nødløsninger.

Jeg er koreograf og danser og virker i det frie scenekunstheltet. Akkurat nå er jeg blant de privilegerte av oss. Mine samarbeidspartnere i Bananaz og jeg har i høst mottatt kunstnerskapstøtte for vårt kunstneriske virke i årene 2020-24. Dette er den ordningen som finnes per i dag som gir mest langsiktighet for scenekunstnere i det frie feltet. Å få denne støtten oppleves kjærkomment. Vi er blant de veldig få som for fem år løftes ut av en arbeidshverdag som oppleves som usikker og utmattende. Dette gjør at vi vil kunne legge bedre planer, vil kunne fokusere tida vår på de planlagte prosjektene og faktisk få lønn for arbeidet vi gjør.

LA
DANSEN
LEVE!

Dansefeltet har vokst voldsomt siden jeg selv gikk ut fra Kunsthøgskolen i Oslo i 2005. Nesten hele denne veksten har skjedd i det frie feltet. Det vil si utenfor institusjonene. For det finnes nesten ingen faste arbeidsplasser i dansekunsten. Vi jobber nesten alle fra prosjekt til prosjekt. Vi driver våre egne kunstnerskap og våre egne prosjekter fra lenge før vi sender inn en søknad om støtte til etter at premieren er gjennomført. Det er alltid mye arbeid som gjøres før pengene er kommet inn og det er alltid en god del etterarbeid etter at prosjektet er ferdig. Og dette gjentar seg for hvert eneste prosjekt. Man starter på nytt hver gang. Gir alt, gir jernet. For så å starte på bar bakke økonomisk igjen og helt uten noen form

for infrastruktur ut over den kompetansen man selv bygger. En gang i blant får man kanskje et bestillingsoppdrag som gjør at man slipper å drive hele det administrative apparatet selv i tillegg til det kunstneriske utviklingsarbeidet. Men det finnes ekstremt få slike oppdrag i Norge i dag. Nettopp fordi vi nesten ikke har noen institusjoner som produserer og skaper dansekunst.

Det vi krever er rom og økonomi til å lønne alle de som er med på både å lage og formidle dansekunst. Og vi trenger å ta vare på kompetanse som er opparbeidet over tid i ulike ledd og innen ulike scenekunst-kontekster. Vi trenger ressursene og kompetansen de erfarne dansekunstnerne er. Dette er kunstnerskap som inspirerer og som kan fungere som friksjon til yngre kunstnere. De er en del av et mangfold som samfunnet fortjener å få oppleve. Hvis vi kontinuerlig fjerner vår egen historie mister vi også den iboende motstanden et fritt kunstfelt trenger. Historien har vist igjen og igjen at vi i Norge spesielt, mangler strukturer som kan ta vare på slik hardt opparbeida kompetanse hos dansekunstnere, dramaturger og produsenter i det frie feltet. Skal vi klare å ta vare på denne kompetansen må vi stå sammen. Vi kan ikke svelge premisset om at vi skal kjempe mot hverandre som gladiatorer som kun kan fokusere på egen overlevelse, mens kapitalismens tankegods henger over oss som en usynlig Julius Cæsar som maner til konkurranse framfor samarbeid. Scenekunsten og dansekunsten er kollektiv. Vi er vant til å samarbeide på tvers av kompetanser, gjerne med ulike ståsted og likevel manøvrere en virkelighet med målet om å skape noe nytt.

Nå må vi skape noen nye, helhetlige strukturer her. Det er på overtid.

Ingeleiv Berstad

Eidsvoll's Plass, 12. november 2019

Foto: Brynjar Bandlien

Foto: Aksjonsgruppa for fri dansekunst

Appell av:

SIGRID ØVREÅS SVENDAL
daglig leder Danseinformasjonen

Sigrid Øvreås Svendal er historiker med doktorgrad i historie fra Universitetet i Oslo (UiO), hvor hun forsket på scenedansens utvikling i Skandinavia og amerikansk påvirkning innen dansekunsten. Hun har vært ansatt ved UiO, Kulturdepartementet og er nå daglig leder ved Danseinformasjonen – det nasjonale kompetansesenteret for dansekunst. I 2016 var hun redaktør for antologien *Bevegelser – Norsk dansekunst i 20 år* og i 2019 var hun redaktør for magasinet *Mer bevegelse*, utgitt av Danseinformasjonen. Svendal har en treårig danse- og pedagogutdannelse.

KJÆRE KUNSTNERE kjære støttespillere KJÆRE POLITIKERE

Nå er det på tide at vi får en helhetlig kulturpolitikk for det frie scenekunstheltet – en politikk som ivaretar bredden, slik at man kan være både ung og ny, men også eldre og veletablert dansekunstner, og slik at man kan jobbe i ulike sjangre, bruke ulike metoder og ulike estetikker.

Jeg heter Sigrid Øvreås Svendal og er daglig leder ved Danseinformasjonen, som er det nasjonale kompetansesenteret for dansekunst.

Mange tror at dansekunsten i Norge er en smal og marginal kunstart – det er feil!

Danseinformasjonen har siden vi ble etablert i 1994 samlet inn dokumentasjon om antall produksjoner, aktive kunstnere og forestillinger. I fjor, i 2018, ble det i gjennomsnitt spilt fem forestillinger av og med norske dansekunstnere hver eneste dag. Altså fem forestillinger hver eneste dag hele året gjennom! Det betyr, med fem forestillinger å velge mellom hver dag, at det finnes noe for enhver smak. Du finner det vakre og sublime, du finner det rare og uforståelige, du finner det som kalles dansedans og det som kalles konseptuell dans. Dans som er politisk, dans som er tankevekkende, dans som underholder og dans som provoserer. Jeg liker å sammenligne det med litteraturen, for når vi snakker om den, er det helt vanlig at noen liker poesi og andre liker krim, og slik er det med dansen, noe er lettere og noe er tyngre, noe er nyskapende og annet mer tradisjonelt. Og det er en styrke – for her finnes det noe for alle.

Samtidig viser disse tallene at dansekunsten ikke er et lite og smalt kunsthelt, og det er på høy tid at kunstheltformen og kunstnerne blir tatt på alvor i den norske kulturpolitikken.

En annen oppfatning er at dansekunsten har så kort tradisjon i Norge – det er feil. Vi har godt over 100 år med eksperimenterende dansekunst her til lands. Danseren Botten Soot kastet for eksempel skoene og ble vår første barfotdanserinne i 1910. Botten hvem, sier du? Botten Soot er ikke et kjent navn, hverken i danseheltet eller i den norske kunsthistorien.

Generelt er ikke dansekunsten og dens historie en del av det offentlige ordskiftet om kunsthistorien i Norge. Da Danseinformasjonen var på høring i Familie- og kulturkomiteen på Stortinget for to uker siden, viste vi frem et bilde av Anne Borg – en av våre fremste ballettdansere, solist og ballettsjef i Nasjonalballetten i en årrekke, rektor på Statens Balletthøgskole og kunstnerisk leder for Carte Blanche. Vi gjorde det for å illustrere hvor lite kjent norsk dansekunst og dansehistorie er. Ingen kunne navnet hennes.

Dette handler selvsagt om flere ting – om dansekunstens plass i offentligheten (eller manglende sådan, som også handler om hvilken plass kunst generelt har i det norske samfunnet), men det handler også om manglende kritikker og anmeldelser. Og det handler om at dansekunsten har få institusjoner. Dansekunsten er for eksempel den kunstarten som sist fikk en statlig utdanning, Statens balletthøgskole i 1979. Dansen er den kunstarten som har færrest institusjoner. Institusjoner gir kredibilitet, de gir kontinuitet. De fører med seg anerkjennelse og makt.

Det frie feltet er i dag prosjektorientert, og i den økonomien er man alltid på vei inn i neste prosjekt og har liten tid til dokumentasjon eller tilbakeskuende virksomhet. Det er noe institusjonene har større mulighet til. Men for dansekunsten, som har få institusjoner, har dette vært en reell utfordring.

Vi kan gjerne sammenligne dansekunsten med teaterkunsten: Hvis man ser på det nylig fremlagte forslaget til kulturbudsjett for 2020, kapittel 323 Musikk og scenekunst, er forskjellen tydelig.

På post 70 Nasjonale institusjoner, har teateret tre statlige institusjoner. Dansen har en og en halv: Dansens Hus og Nasjonalballetten (som her regnes som en halv fordi opera- og orkesterdelen tar ganske store deler av tildelingssummen).

På post 71 Region- og landsdelsscener, har teateret 13 institusjoner, mens dansen har én, Carte Blanche.

På post 78 Ymse faste tiltak, har dansen noe mer: Her har vi 9 tiltak: Danseinformasjonen, Danse- og teatersentrum, Profesjonell dansetrening (Proda), Skuespiller- og danseralliansen (Skuda), BIT (Bergen

Internasjonale Teater), Black Box teater, Rosendal teater, Riksscenen og Stiftinga for folkemusikk og folkedans, mens teateret har hele 20 institusjoner på denne posten.

Sammenlagt vinner teateret med 36 statsstøtta institusjoner mot dansens 11,5. Teateret har ikke dobbelt så mange, de har tre ganger så mange institusjoner som dansekunsten.

Jeg sa innledningsvis at det i gjennomsnitt i 2018 ble spilt fem forestillinger hver eneste dag, av og med norske dansekunstnere. I dette tallet er selvsagt Nasjonalballetten og Carte Blanche inkludert. De er en viktig del av dansefeltet. Men for å synliggjøre dansekunstens egenart, har vi regnet på hvor stor andel av forestillingene som ble spilt av kunstnere i det frie feltet. Nasjonalballetten og Carte Blanche sine forestillinger utgjorde omtrent ni prosent i 2018. Det betyr at omtrent 90 % av alle danseforestillinger som spilles, spilles av og med kunstnere som opererer i det frie feltet. Det er med andre ord i det frie feltet, det meste skjer. Det viser tallene svært tydelig. Dette gjør samtidig dansekunsten særlig utsatt. Det er Kulturrådet som er hovedfinansieringskilden til det frie feltet, og når de nå ikke ønsker, vil eller mener de har mandat eller mulighet til å sørge for at støtteordningene ivaretar hele bredden av dansekunsten, ja, da må vi rope høyt.

Siden 1982 har det eksistert offentlige midler til det frie scenekunstfeltet. Potten med penger gikk på vandring i noen år, fra Kulturdepartement til Kulturrådet, til Kulturdepartementet, til Riksteateret og tilbake til Kulturrådet, som siden 1995 har forvaltet ordningen.

I Kulturrådet har støtteordningene utviklet seg, og diskusjonen om driftsmidler og muligheten til kontinuitet og langvarig virksomhet har vært med fra starten av. Denne diskusjonen har gjentatt seg en rekke ganger gjennom dansehistorien, i 1989 da Høvik Ballett mistet støtte etter 20 års virksomhet, i 1995 da Collage Dansekompani ga seg i protest mot støtteordningene, i 1998 da det ble gjort en større endring i støtteordningene og driftsstøtten forsvant helt, i de første årene på 2000-tallet som i 2007 førte til opprettelsen av Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper, på nytt i fjor da noen kompanier nådde maksgrensen på 12 år og igjen i år. Nå er vi lei!

Det har befestet seg en slags forståelse av det frie feltet, at grupper,

kompanier, konstellasjoner, kunstnere i det frie feltet skal dukke opp og deretter forsvinne igjen. «Hvis noe nytt skal oppstå, må noe dø», har blitt gjentatt mange ganger. Dette har blitt fremlagt av både politikere, byråkrater og ansatte i Kulturrådet. Men må det være sånn, og synes vi det er greit?

I den fremstillingen, i det narrative, ligger det implisitt at det ikke er en verdi i det langvarige kunstnerskapet i det frie feltet. Kunsten i det frie feltet skal poppe opp, få støtte når det er nytt og deretter forsvinne. Fortsatt er denne retorikken synlig og brukt av både rådsleder Tone Hansen og seksjonsleder for Scenekunst i Kulturrådet Yrjan Svarva.

Med den retorikken som utgangspunkt, kan man si at 90% av det som skjer i dansefeltet, kun har verdi som noe kortvarig, midlertidig og prosjektbasert. Livslange kunstnerskap, langsiktighet som muliggjør nasjonal og internasjonal turnering og forutsigbarhet som gir muligheten til kunstnerisk fordypelse, har ikke samme verdi i det frie feltet, som ved institusjonene. Sånn kan vi ikke ha det!

Dansekunsten i Norge har utviklet seg over lang tid. Det frie scenekunstheltet i Norge er minst 50 år gammelt. Det har for lengst bevisst sin verdi og det skapes så mye bra kunst for de pengene som tildeles. Det er på tide at dette feltet blir tatt på alvor av politikerne.

Trolig har deler av dansekunsten vokst seg ut av Kulturrådet, og politikerne bør finne en bredde av løsninger som ivaretar de ulike behovene som eksisterer. Det kan være støtte over kulturbudsjettet, Kulturrådets pott til fri scenekunst bør styrkes, man bør evaluere alle støtteordningene i Kulturrådet i en helhetlig og omfattende evaluering og deretter etablere flere ordninger, slik at helheten og bredden i feltet blir ivarettatt i støtteordningene, og man bør se på allerede eksisterende infrastruktur, som de regionale kompetansesentrene for dans, kulturhusene og regionteatrene.

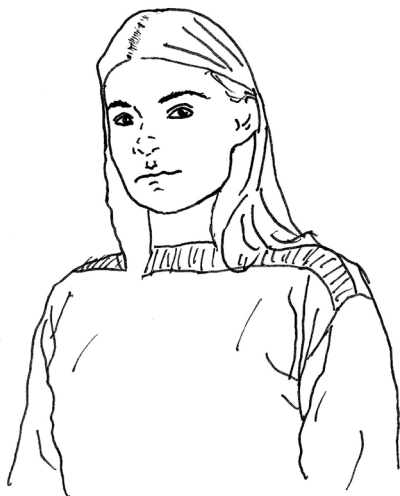
Vi trenger en helhetlig kulturpolitikk for hele det frie scenekunstheltet, og særlig for dansekunsten som nå står i en spesielt utsatt posisjon. Nå må kulturpolitikere ta ansvar.

Sigrid Øvreås Svendal

Eidsvolls plass, 12. november 2019

Foto: Aksjonsgruppa for fri dansekunst

Appell av:

MINA WEIDER

*på vegne av Aksjonsgruppa for fri
dansekunst*

Mina Weider er en Oslo-basert danser og koreograf som jobber skapende og utøvende i egne og andres prosjekter. Hun har en somatisk tilnærming til bevegelse og jobber med dans i ulike kontekster. Hun er også en av initiativtakerne til og for tiden aktiv i Aksjonsgruppa for fri dansekunst. Weider er utdannet fra Norges Dansehøyskole med bachelor i jazzdans med pedagogikk (2015) og fra Kunsthøyskolen i Oslo med master i dans (2017).

DANS opp på STORTINGSBORDET!

Vi – en gjeng dansekunstere, også kalt Aksjonsgruppa, har invitert til denne solidariske øvelsen. Nå står vi her side om side. Aksjonsgruppa ble spontant etablert i forlengelsen av frokostmøtet ved Dansens Hus 18. oktober, hvor dansekunstnere samlet seg rundt behovet for nettopp å engasjere seg for en helhetlig kulturpolitikk som ivaretar både nye og etablerte kunstnerskap.

Mye er allerede diskutert i denne saken, om hvordan man skal gå frem på en hensiktsmessig måte, og om man skal stå sammen som et helhetlig scenekunsthelt eller ei. Selv i dansekunstnerens etablering av aksjonsgruppa to dager etter frokostmøtet, ble dette heftig debattert, og det var stor enighet om at feltet bør stå sammen. Men, det ble også diskutert vesensforskjeller i hvilke muligheter som finnes innen dans, teater og sjangeroverskridende arbeid. Det er på dette premisset at aksjonsgruppa ønsket å starte med dansefeltet, da det er dette feltet vi kjenner og har vår hverdag i. Samtidig ønsker vi videre å sammen brette opp ermene og skape nye felles fremoverlente og ambisiøse planer for et samlet scenekunsthelt.

DANS OPP PÅ
STORTINGSBORDET

Grunnen til at vi anser dansefeltet mer prekært utsatt, er statusen den har historisk og finansielt. Dansefeltet er et ungt felt sammenlignet med teater, som både har en lenger tradisjon og har et mye større nedslagsfelt, med institusjoner etc. Tidligere har også etablerte kompanier som for eksempel Høvik Ballett mistet støtte etter årelang investering gjennom Norsk Kulturfond. Det samme skjer nå med pionerene innen den nyere samtidsdansen. Resultatet av dette er at de yngre kunstnerne må konkurrere med de etablerte kunstnerskapene på lik linje, noe som lett kan oppfattes skjevt. Dessuten sikrer man ingen støtte til etablerte kunstnerskap. Pr i dag sitter det heller ikke et valgt rådsmedlem med fagspesifikk dansekunstnerisk kompetanse i Kulturrådet*. Dette betyr at våre interesser, behov og muligheter enkelt kan oversees og at andre kunstfelt prioriteres uten en reel debatt med vår

stemme representert. Derfor er det all grunn til å rope et stort varsko på vegne av dansefeltet. Vi er bekymret og på vakt!

Aksjonsgruppa ønsket på bakgrunn av denne utsatte situasjonen å samle feltet i denne offentlige demonstrasjonen for å fremme politiske krav om styrking av dansefeltet som helhet. I stedet for å rette pekefingeren mot enkeltpersoner eller institusjoner, ønsker aksjonsgruppa at vi står samlet om å utarbeide løsninger for veien videre.

Vi må fortsette å synliggjøre behovene vi har i dansefeltet. Kulturdepartement må, med et av sine virkemidler – Kulturrådet – samkjøre seg i sine strategier, visjoner og mål for at hele næringskjeden til dansekunsten forvaltes forsvarlig og etter behov. Nye friske midler, styrking av eksisterende sårbare strukturer og en politisk ambisiøs velvilje for god forvaltning, er det vi nå roper etter.

Mina Weider på vegne av Aksjonsgruppa for fri dansekunst.

Eidsvolls Plass, 12. november 2019

* I etterkant av demonstrasjonen er dansekunstner Peder Horgen blitt rådsmedlem i Kulturrådet (fra januar 2020).

Vil du engasjere deg?

Ta kontakt med:

Mina Weider 470 56 560

Ulf Nilseng 916 03 816

Geir Hytten 918 38 558

Jens Martin Hartvedt 907 68 673

@AKSJONGRUPPA

